

Vashegyi György sikere a Rádiózenekar élén

A Magyar Rádió Szimfonikus Zenekara megalakulása óta a hazai zenekarok élvonalába tartozott. Időről-időre módosult a profilja, változott repertoárjának összetétele, gyakran a társadalom kulturális igényeit, szükségleteit tartva szem előtt. Volt, amikor elsődlegesen a kortárs zene avatott propagátorának számított – mára ez a küldetés tudat eltűnt, az utóbbi időben műsorán a ritkán hallható, nagylegzetű klasszikus oratorikus művek feltűnően megszaporodtak.

A zenekar tagsága számos vendégkarmesterrel dolgozott együtt, s talán nem meglepő, ha egy-egy számukra új dirigens dolgát nemigen könnyítik meg. A tapasztalt együttes könnyen talál kifogásolnivalót idősnél és fiatalnál, rutinosnál és kezdőnél, szigorúnál és határozatlannál egyaránt. Külön személyes sikereket könyvelheti el, aki könnyen-hamar megnyeri magának (vagyis zenei szándéka kifejezőjének) a zenekar rokonszenvét, készséges együttműködő-kedvét. Azaz, ha már az első találkozások alkalmával sikerül elérnie, hogy odafigyeljenek szándékára a játékosok, s igyekezzenek instrukciói értelmében megszólaltatni a műveket.

Úgy tűnik, Vashegyi Györgynek sikerült zökönmentes kapcsolatot kialakítani a zenekarral – erről tanúskodik február 3-i közös koncertjük felvétele. Az imponáló stílus- és anyagismerettel rendelkező fiatal karmester kezdeti sikereit a „régizenélés” területén aratta, de szerencsére kezdettől „nyitottnak” bizonyult, érdeklődőnek és fogékonyak a zenetörténet mind szélesebb stílusrétegei iránt. Nem tekinti elégséges és alapkritériumnak a korhű hangszerek használatát, dolgozik modern zenekarokkal is. A közelmúltban fellépett a MÁV Szimfonikus Zenekarral, most pedig a Magyar Rádió Szimfonikus Zenekarával adott emlékezetes koncertet. Mozart:

Thamos, Egyiptom királya c. kísérőzenéjét és Haydn: Nelson-miséjét tűzte műsorra (az est szólistái: Kolonits Klára, Schöck Atala, Drucker Péter és Fried Péter).

Vashegyinek nemcsak „jó keze van”, hanem olyasmit közvetített, ami érdekes és értékes, informatív volt muzsikusainak. Már az első percekben fel kellett figyelniük a tényre: nem lejátszották (azaz nem lejátszották) szólamukat a zenésznek, hanem e hangokkal szinte beszédszerűen, állandóan történéseket, folyamatokat jelenítettek meg. Nem voltak közömbös hangok, minden, a technikailag könnyű, máskor esetleg könnyen elhanyagolható, jelentéktelennek tűnő részlet is összefüggésrendszerben kapott helyet. A nyitó tételben feltűnt a zenekar aktív-dinamikus hangzása. A legegyszerűbb harmóniamenetek is kellő feszültséget teremtettek, telten szóltak az uniszónók, s éltek a dinamikai kontrasztok. Szépen érvényesült a hangszereléssel megkomponált crescendo a tétel végén. A 2. tételben nem öncélú deklamálás kifejezőeszköze a sok *sf*, így az egyenletes dinamikájú szakaszban – kontrasztként – jól érvényesült a melódia. Bár a „beszéd-szerűséghez” nemigen szokott együttes nem mindig vette hibátlanul az akadályokat, biztos, hogy ilyen finoman cizellált hangzást ritkán produkált! Éltek a karakterek (vidám hegedű-motívumok!), s a lépegető dallam-menetek olyan árnyaltak voltak, hogy aligha jutott volna eszünkbe egyszerű skála-meneteknek nevezni őket.

Értelmezett volt az Esz-dúr tétel dinamikai terve is: sohasem csak a kottában olvasható előadói utasításnak engedelmesskedtek, hanem úgy formálták szólamukat, hogy jól érvényesüljön az írott dinamika.

Megkülönböztetett figyelmet szenteltek az artikulációs jeleknek (íveknek). A már-már túlzott-

nak tűnt *sforzato*k is mindig meggyőzőek voltak a deklamáció egészét tekintve. Az oboa dallamát példás érzékenységgel kísérték a vonósok – még az ismételtetett akkordokból álló kíséret is speciális színű effektusnak hatott.

A g-moll tétel, fájdalmas „felkiáltásaival”, pártoszával, a tipikus mozarti g-moll intonációs körbe tartozik – itt a zenekar hatalmas anyagismere- te kamatozott. A két kamara-jellegű tétel után démonian hatott a megnövekedett apparátusú d-moll tétel. A vonósok kidolgozott artikulációja kis létszámú együttesnek is becsületére vált volna. Különös fénytörést hoztak a dúr-pillanatok, s mindig aláhúzta a jelentőséget a fényes rezeshangzás. Az előadás „csodáját” a zenekar okozta. Az énekkar igyekezete főként a férfikari szólamokban bizonyult eredményesnek: a szoprán-tól továbbra is idegen maradt a Vashegyi által kért hajlékonyság, ebben az érzékeny dinamikai közegben. A szólisták közül a zárókórus főpapját alakító Fried Péter emelkedett ki.

Az előadást hallgatva, kérdéses, miért kellett sikertelen darabjai között elkönyvelnie a szerzőnek ezt a részlet-szépségeket oly gazdag kísé- rőzenét.

Hasonló tendencia érvényesült a koncert második felében is. Haydn: Nelson-miséjének előadásakor. Nyilvánvaló: a zenekar elfogadta, magáévá tette a karmester koncepcióját. Fényesen bebizonyosodott, hogy a hivatásos együttes játéka sem kell, hogy „rutinszerű” legyen. A képzett zenészt nem fárasztja valamely mű (szólam) alaposabb kidolgozása, amennyiben zeneileg is látja annak célját-értelmét. Újabb adalékok kaptunk ahhoz a tényhez, hogy „megszólal a karmesteri pálcá”, ha avatott kézben van, s ha a kezét tudatos szándék irányítja, kialakított koncepció birtokában.

Fittler Katalin

Nagyterem – január

Napjainkban már aligha lehet olyasmit tenni, ami meglepő, merthogy már mindenfajta rendhagyó dologhoz hozzászoktunk. Így ahhoz is, hogy időnként a Zeneakadémia Nagyterme amelyről „Nagyterem” címmel néhány éve megrendítő-katartikus cikket írt Bächer Iván) kvázi szórakoztató központtá alakul át.

A jótékonyági koncertek újjazdag közönsége néha bizony meglepődött s meglepődik, ha a jegyszedő vagy ültető személyzet arra figyelmezteti: nem szokás a nézőtérre poharat-üveget, netán ennivalót bevinni. Nem érti, miről van szó, hiszen általában ezt teszi a legtöbb

„szórakoztató” helyen... Nos, a példa nem egy-szeri, egyedülálló. Sajnos.

Amikor bármiféle könnyedebb hangvétellű rendezvényre kerül sor, a Zeneakadémia hagyományos (mondhatni: törzs-) közönsége méltán aggódik: miféle inzultusoknak lesz kitéve az a terem, amely régóta a művészetek szentélyeként funkcionált. Most pedig...

Ehhez képest, örömmel regisztrálhattuk, hogy ha „komolyzenéhez” szokott közönségnek ígérnek itt könnyedebb hangvétellű előadást, az nem feledkezik meg arról, hogy hova jön: megfelelően viselkedik. A Budafoki Dohnányi Ernő Szimfonikus Zenekar „ko-

molytalan évezred-búcsúztató”-ján például nem fordultak elő atrocitások. A Nagyteremben magát otthonosan érző publikum mindig kulturáltan reagált, felszabadultan, ha a poé- nok úgy kívánták: vidáman. Ilymódon ezúttal nemcsak a koncentrált figyelem kapott él- ménnyt itt, hanem a kikapcsolódásra vágyó, kü- lönbösebb felkészültséggel nem rendelkező ze- nebarát is.

Korábbi kedvező kritikák után szinte zavar- ban „sztárolom” újfent *Hollerung Gábort*, aki kiváló műsorvezetőnek bizonyult ezúttal is: a habkönnyű műsorszámokhoz is mindig volt egy-két komolyabb megjegyzése, aki akart, ta-